РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Бойка Спасова Доневска, Национална художествена академия, катедра „Изкуствознание“, член на Научно жури по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в НХА, ФПИД, катедра „Резба”

- ***Конкурсът е обявен в:***

Област на висше образование 8. Изкуства, 8.2 Изобразително изкуство /по дисциплината „Скулптура“ за нуждите на катедра „Резба“,обнародван в „Държавен вестник” – Брой 101 от 29.11.24 г.

- ***Данни за кандидата:***

На обявения от катедра „Резба“ конкурс се е явил един кандидат - Рафаил Георгиев. Рафаил Георгиев е завършил о.к.с. “бакалавър” в НХА, специалност „Скулптура“ (2006–2010), в ателието на проф. Крум Дамянов и магистърска степен в специалност „Скулптура в околната среда и Лапис Тибуртинус“ в Академията за изящни изкуства, Рим (2014), в класа на проф. Ориана Импей. През 2024 г. придобива образователната и научна степен „доктор” в НХА, с тема на дисертационния труд *„Българските автори в международни скулптурни форуми на територията на континентален Китай от края на 90-те години на XX век до началото на 20-те години на XXI век. Съвременни тенденции и технологии в реализирането на скулптура в публична среда “*.

През периода 2020-2024 г. Рафаил Георгиев е бил преподавател по каменоделство и учебна практика по каменоделство в ПГСС „Бузема“, хоноруван преподавател в катедра „Рисуване и моделиране“ към Архитектурен факултет на УАСГ и хоноруван преподавател в катедра „Скулптура“ на НХА.

- ***Описание на хабилитационния труд:***

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ д-р Рафаил Георгиев е представил хабилитационен труд на тема: ***3D ТЕХНОЛОГИИТЕ В КОНТЕКСТА НА СЪВРЕМЕННАТА СКУЛПТУРА***

Още във въвеждащата част на труда си, авторът представя кратък екскурс върху един от основните проблеми на творческата си практика – експанзията на 3D технологиите в полето на съвременното изкуство и в частност - на съвременната скулптура в публичното пространство през последните десетилетия. Тях искала да отбележа, че темата за присъствието на монументалните изкуства в градската среда може да бъде категоризирана като един от „вечните въпроси“ както на световната, така и на българската художествена практика, който продължава да поддържа актуалния дебат. Същевременно, в различните периоди, дискурсивните му аспекти се променят в зависимост от самото разбиране за „пространственост“, намеса и роля на творбите в обществената среда. Значимостта на проблема с днешна дата произтича и от факта, че в съвременния свят развитието на изкуството и напредъкът на технологиите взаимно се допълват. Особено през последното десетилетие 3D технологиите изключително бързо се превърнаха в един от основните компоненти не само на индустриалните процеси и производство, но и в сферата на културните индустрии.

Настоящият хабилитационен текст е структуриран около няколко семантични ядра, респективно насочени именно към дигиталните инструменти за прототипиране, съчетаването на иновативни с класически материали и проблемите на архитектурно-скулптурния синтез в урбанистичната среда.

Първата част: ***ПРОФЕСИОНАЛНИ ПРАКТИКИ И ТЕНДЕНЦИИ В ТВОРБИТЕ НА АВТОРА В ПЕРИОДА 2010-2016 ГОДИНА*** има подчертано биографичен характер по отношение на мотивацията и избора на темата, като прави опит да формулира основните принципи на творческите му реализации в областта на монументалната скулптура. Като водеща линия в представената серия ***ХРАМОВЕ, АРКИ И КОЛОНИ*** се налагат специфичните експерименти с възможностите на материала (камък и дърво) и програмно изведения минимализъм на геометричните форми, организирани в ритмични прогресии. Рафаил Георгиев поставя акцента по отношение на своите индивидуални открития, върху така наречения от него „придобит смисъл“ на материала, като анализира отношенията в някои от класическите антиномии на пластическите изкуства: между първичната веществена структура и изкуствено моделираната форма, между целостта на монолита и изразителността на детайла, между симетрия и асиметрия, ритъм и поредица и т.н.

Впрочем както сам посочва, Рафаил Георгиев е активен участник в скулптурните симпозиуми през последните две десетилетия, затова считам, че извеждането на подобни проблеми в художествен и в изследователски мащаб демонстрират неговата интерпретативна изобретателност и професионални качества.

Основната част от текстовия корпус на хабилитационния труд е посветена на ***ФОРМООБРАЗУВАНЕТО В МОНУМЕНТАЛНАТА СКУЛПТУРА – МЕЖДУ АНАЛОГОВИТЕ И ДИГИТАЛНИТЕ РЕАЛИИ В ПРОЦЕСА НА СЪЗДАВАНЕ***.

Представените 12 абстрактни, монументални творби са обединени в два онтологически нееднородни цикъла: ***КУБОВЕ И ОБЕМИ*** и ***ФОРМАЦИИ***, симултантно създадени в периода до 2024 година. Като цяло, всяка от двете серии от произведения демонстрира различен композитен характер, материална селекция и пространствено напрежение на формите. В оптиката на авторските си търсения, Рафаил Георгиев поставя проблема за дигиталното моделиране като

основен инструмент за изграждане на съвременен тип формообразуване в сферата на монументалната и на кавалетната пластика, опирайки се на *„самовъзпитания усет към чистите обеми“* (с.16). В процеса на дигитално проектиране предлага следните основни подходи:

- Отпечатване на творбата в мащаб 1:1, посредством 3D принтери в PLA, ABS, PETG и др., с последващо прехвърляне в адекватен на замисъла, траен материал или обработване и патиниране на изкуствения материал до получаване на самостоятелно произведение
- Създаване на дигитален прототип за изпълнението на реален модел от CNC робот

В този смисъл, добавянето на технология за 3D моделиране и печат в осъществяването на неговите произведения разширява средствата и материалите за създаване на скулптурно изкуство, като същевременно увеличава творческото пространство на експеримента.

В първата от двете серии – ***ФОРМАЦИИ,*** ефектът е потърсен чрез вътрешните деструкции на първичните обеми, като корозия, фрагментация и преструктуриране на формата в монолитните рамки на каменния блок или на дървесния ствол. Резултатът в изследването на композицията най-общо варира от стабилна статичност на формата до динамично разместване на архитектоничния конструкт. Специфичната пластическа адаптивност на фактурните и светоносни качества на камъка в комбинация с декоративната намеса на цвета върху дървото, влияят както върху типа визуализация, така и върху комуникацията със средата. Скулптурите „***Разтваряне-напрежение“, „Разтваряне-навън***“ и „***Формации***“ са пример за съвместимост на мащабните форми със структурните и механични възможности на материала. Рафаил Георгиев се стреми към динамичен пространствен живот на формите, способни да влязат в диалог с архитектурната или природна среда, която ги заобикаля. Вариативните реакции при изграждането

на скулптурния образ се движат в широка амплитуда, като преобладава съчетава плътния рисунък на контурните линии с изразителност на фактурата. Като общ знаменател на този кръг от творби могат да бъдат определени някои „пластическите парадокси“ в антиномията между позитивни/негативни обеми и повърхности, гладки/структурирани форми, твърди/флуидни очертания, тежест/баланс на структурните елементи и т.н.От професионална гледна точка, изпълнението се отличава с прецизност в съотношенията между детайлите и общата композиция, чистота на срезовете и овладяване на естетическите инвенции на естествените и изкуствено създадени материали.

Визуалният ефект на произведенията от втората група абстрактни монументи - ***КУБОВЕ И ОБЕМИ*** отново се дължи на антиномията – в случая между строгата дискриптивност на твърдите геометрични линии и свободното движение на абстрактния биоморф. Интерес от гледна точка на селективната материализация на творбата (неръждаема стомана и минимализъм на цветните решетки) представлява „***Формиране на нов живот***“. С динамичната съпоставка между позитивни и ажурни структури, плътни обеми и пространствени интервали, скулптурата се вписват в отреденото й пространство, като оказва определено напрежение върху него. Във „***Футуристичен прозорец***“ обемно-пространствения континиум на композициите се постига чрез осезаемия ефект от мултиплицирането на формите, на тежест и противотежест на елементите, които изследват възможностите на неконвенционалните пространствени връзки.

Като цяло, произведенията експлоатират като главен мотив идеята за полярните контрасти – взаимодействието между сила и маса; геометрия и случайност; контролиран ефект и първична естественост; позитив и негатив.

Може да се заключи, че Рафаил Георгиев е успял да идентифицира творческия си профил със създаването на специфичен формален език и овладени технически средства за разнообразна материализация на идеята.

Сред представените от кандидата свободни работи, организирани в три раздела, се открояват няколко фигуративни произведения – два портрета, моделирани по натура („Дядо Георги“ и „Рафаела“), барелеф на академик Никола Обрешков и 3 изображения на животни. Според коментара на автора, този тип реалистична скулптура подкрепя изявите му като преподавател, в синхрон с учебните програми в НХА. Тук обаче бих искала да отбележа, че отпечатването на последните скулптури в PLA и създаването им с помощта на 3D принтер, според мен ограничава изразните възможности на формата и фактурата (поне в конкретната фаза на рендиране) и не притежава пластическата убедителност на абстрактните му творби.

В заключение считам, че в творческата си практика до момента, Рафаил Георгиев е постигнал пълноценна художествена реализация в областта на абстрактната и монументалната скулптура, гаранция за изграждането на разпознаваем авторски стил, синхронен на съвременните тенденции на българската и световната скулптура.

- . **Художествено-творческа и научноизследователска дейност**

Активната художествено-творческата реализация на Рафаил Георгиев впечатлява със своя мащаб: две самостоятелни изложби, участия в над двадесет колективни и международни изложби и конкурси и над 30 национални и международни скулптурни симпозиуми. Неговата професионална дейност е отбелязана чрез пет престижни международни награди за скулптура и членство в професионални организации.

Към представените за целите на конкурса активи, трябва да бъде отбелязана и публикационната му дейност: четири научни публикации с проблемен обхват, предимно свързан с тематиката на дисертационния му труд в специализираната литература.

- **Преподавателска работа**

Натрупаният художествен опит и теоретични познания д-р Рафаил Георгиев прилага успешно и в учебно-преподавателската си работа като хоноруван преподавател в УАСГ и НХА, катедра „Скулптура“ (след 2023), където е титуляр на дисциплините „3D моделиране “ и „Аудиовизуални средства“ . Участието му в учебния процес в специалността и в академичните проекти го представят като мотивиран преподавател с широки професионални компетенции.

- **Заключение**:

Рафаил Георгиев представя значими авторски постижения, адекватни на целите на обявения конкурс и на заложените в нормативните документи по ЗРАСРБ изисквания. Той се е формирал като разпознаваем автор, с богата творческа биография и оригинални възгледи в сферата на съвременната скулптура.

На основание на изложените аргументи, като член на Научното жури, подкрепям кандидатурата на д-р Рафаил Георгиев за заемане на академичната длъжност “доцент”.